

Met 2015 in het vooruitzicht komt ook de afschaffing van de melkquota steeds dichterbij. De Europese Commissie maakt met de Health Check-voorstellen alvast een denkoefening over het geleidelijk verruimen van het Europese melkquotum. Als econoom aan het Directoraat Generaal Landbouw verbonden volgt Martin van Driel de gesprekken van dichtbij.

Brussel, 12 december 2007. De Europese Commissie keurt het voorstel rondom de quotumuitbreiding voor de 27 lidstaten goed. Als gevolg daarvan breidt Europa vanaf 1 april 2008 de melkproductie uit met twee procent, goed voor een totaal van 2,84 ton quotum. Martin van Driel, econoom aan het Directoraat Generaal Landbouw van de Europese Commissie, dacht mee over de voorstellen tot procentuele uitbreiding. Vanuit zijn positie in de afdeling Landbouw is hij nauw betrokken bij de herziening van het Europese landbouwbeleid, beter bekend onder de naam Health Check.

Wat is de bedoeling van Health Check of de herziening van het Europese landbouwbeleid?

'Het landbouwbeleid in Europa moet meer marktgeoriënteerd worden. In 2003 is met de Europese landbouwhervorming Mid Term Reform al een eerste stap in die richting gezet. Toen al is de afschaffing van de melkquota in 2015 vastgelegd. Met Health Check willen we voortborduren op wat toen is ingezet en kijken we hoe we dat beleid verder kunnen verfijnen en hoe we kunnen inspelen op de huidige mondiale ontwikkelingen. De Health Check is geen hervorming, wel een herziening van het Europese landbouwbeleid op punten waar de doelstellingen niet gehaald worden.'

Wat betekent Health Check voor de melkveesector?

'Een belangrijk punt voor de melkvee- en zuivelsector is de afschaffing van de melkquota in 2015. De melkquota lopen dan af, na ruim dertig jaar te hebben bestaan. Stappen we in één keer uit het systeem, dan krijgen we een harde landing. Door het hele quotumsysteem zijn bepaalde verbanden in de sector ontstaan die je niet in één keer kunt wegnemen. We hoeven de sector niet onnodig ongerust te maken. We willen dat een boer op 1 april 2015 weer wakker wordt na een goede nacht slapen en dat er eigenlijk niets wezenlijks is veranderd. Daarom kijken we hoe we de melkquota geleidelijk kunnen afschaffen; wij kiezen dus voor een zachte landing. Een geleidelijke procentuele verhoging van de melkquota lijkt in onze ogen de beste optie.'

Hoe bepaalt de Europese Commissie het percentage voor de verruiming van de melkquota?

'Eerst en vooral moet je de huidige twee procent quotumuitbreiding in Europa los zien van de Health Check. Die verruiming

was in principe al aangegeven bij de uitwerking van de Mid Term Reform. De markt is versneld ontwikkeld, dus wordt de eerder bepaalde verhoging van het Europese melkquotum nu in één keer volgestort met de resterende twee procent. Binnen de Health Check is procentuele uitbreiding opnieuw bekeken om het melkquotumsysteem zacht af te ronden. Melkveehouders hoeven niet meteen een stijging met vijf procent te verwachten. Een procentuele verruiming bepaald op basis van de stijging van de consumptie van zuivelproducten in Europa, is meer realistisch. Toch zal het iets meer dan de stijgende consumptie zijn. Stel dat bepaalde lidstaten het ruimere quotum niet langer vullen, dan moeten andere landen de kans krijgen om die ruimte in

Melkveehouders moeten leren in te spelen op de markt

te vullen, zodat we toch de stijgende consumptie kunnen invullen en eventuele gaten op de wereldmarkt kunnen benutten.'

Moet de sector bang zijn voor een melkoverschot?

'Het melkquotum is opgericht met de bedoeling om de melkprijs in de benen te houden. Na al die jaren lijkt het wel alsof het een doel is om het melkquotum vol te melken. Met 2015 voor ogen moeten we boeren ervan doordringen dat melkquotum geen doel is. Dat automatisme vervalt. Melkveehouders moeten leren om in te spelen op de markt. Als er te veel melk is, moeten melkveehouders ook zo slim zijn om die melk niet te produceren. Op dit moment kijken we naar steeds meer Europese landen die hun nationale melkquotum niet vullen. Niet alleen voor de Europese consumptiestijging, maar ook voor het invullen van markten op mondiaal vlak is een quotumverruiming nodig. Europa wil niet per se actief zijn op de wereldmarkt. We willen wel dat onze Europese melkveesector actief kán zijn op de wereldmarkt.'

Om welke reden ontstaat de verwachting dat in diverse landen melkveehouders hun melkquotum in de toekomst niet langer volmelken?

'Een veehouder zal straks door de ontkoppeling van directe betalingen meer dan in het verleden een afweging maken welke activiteit het meeste inkomen oplevert. De keuze ligt in zijn handen en hangt af van de arbeid die hij erin stopt en de hoeveelheid geld die hij met melken verdient. Als je boer bent en er twee keer per dag voor je koeien moet staan, dan kun je de afweging maken of je het allemaal wel waard vindt. Nu de graanprijzen stijgen zien we in zuidwest-Frankrijk meer melkquotum vrijkomen. Diezelfde evolutie zien we in Engeland, Hongarije en Zweden. Het is niet zo dat het aantal boeren dat uit de sector stapt stijgt. Het is wel zo dat de omliggende melkveehouders het steeds minder interessant vinden om dat vrijgevalen melkquotum over te nemen. Als dat nu al gebeurt bij stijgende melkprijzen, dan is het toch logisch te veronderstellen dat zoiets ook in de toekomst meer en meer het geval zal zijn.'

Hoe kan een melkveehouder nu al inspelen op het verdwijnen van de melkquota?

'Boeren kunnen ontzettend goed rekenen, maar het is niet makkelijk als je gedurende 25 jaar in een quotumstramien hebt gewerkt. Op dit ogenblik moeten ze zich vooral de vraag stellen: kan ik de kostprijs van het quotum nog terugverdienen tegen de tijd dat het melkquotum echt wegvalt? In Nederland is die denkoefening al voor een deel gemaakt. De quotumkosten daalden van ruim twee euro per kg melk richting tachtig eurocent. Wees eerlijk: de situatie was ook absurd. Een paar jaar terug ging in Nederland één miljard op aan quotumkosten, terwijl de hele melksector 3,3 miljard aan melkgeld ontving. Het quotumsysteem heeft zeker goed werk geleverd in tijden van overproductie en steeds stijgende landbouwbudgetten, maar misschien is het wel goed dat er bij een vastgelegd landbouwbudget en sterk beperkte interventie een keer een einde aan komt.'

Annelies Debergh

Landbouweconoom Martin van Driel: 'Quo tum is geen doel op zich'

Geleidelijk af van n quotum